

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BİR KESİMİNDE ÇALIŞMA ALİŞKANLIKLARI VE TUTUMLARI İLE DEPRESYON SEVİYELERİNİN İNCELENMESİ

Yard Doç. Dr. Betül AYDIN (*)

GİRİŞ

Yüksek öğrenim yıllarının ilk seneleri, kendine has özellikleri ile tanınan ergenlik dönemi içinde yer almaktadır. Kendi içinde çeşitli problemleri ile tanınan bu dönemde depresyon ve depresif belirtiler endişe ve intibaksızlıkla birlikte ilk sıralarda yer aldığı bugüne kadar yapılan çeşitli yurtiçi ve yurtdışı çalışmalarda bildirilmiştir (**Anderson, Harowitz 1983; Kaskani, Priesmeyer 1983; Metalsky, et al 1982; O'Neil, Lan-see, Freeman 1986; Özbek ve ark. 1973**).

Depresyon bu yaşlarda gencin sosyal adaptasyonunu, hayata bakış açısını ve başarısızlıkları algılayışını da etkileyen bir faktördür. Ayrıca bu yaşlardaki intihar girişimlerinde de depresyon birinci sırada sorumlu tutulan bir nedendir ve depresyonlu kabul edilen gençlerden % 86'sında intihar fikirlerinin yaygın olduğu bildirilmiştir (**Miller 1975; Siegel, Griffra 1983**).

Yabancılaşma ve özdeşim ikilemini yaşamakta olan delikanlıda duygusal yalnızlık onun depresyonunda sosyal yalnızlıktan daha önemli bir etken olduğu belirtilmektedir (**Hsu, Hailey, Range 1987**). Eğitim, anne-babanın tutumları, moral değerler, toplum ve gencin genetik yatkınlığı onun kendini gerçekleştirmesinde yardımcı olacak etkenlerdir.

Üniversite öğrencilerinin bir kesimini temsil eden örneklem grubundaki gençlerin depresyon düzeyleri hangi seviyededir ve boyutları nedir sorusu önemli bir husustur. Çünkü depresyon genellikle sübjektif bir uyumsuzluk hissiyle karakterize edilmiştir. Davranışçı yaklaşımlar depresyonu tamamıyla sosyal becerilerde noksan algılama olarak izah ederler. Kognitif teoriye göre ise sosyal beceriler uygun düzeyde olsa bile olumsuz kazanılmış benlik değerinin sonucu olarak açıklanır (**Grabow, Burkhart 1986**).

"Gençlerdeki en yaygın problemlerden biri olan depresyon ve farklı depresyon düzeylerinin öğrencilerin çalışmaya yönelimini etkileyip etkilemeyeceği" sorusu çalışmanın amacını teşkil eder. "Depresyon seviyesindeki farklılıklar da çalışmaya yönelimde etkili değildir" ifadesi çalışmanın sıfır hipotezini oluşturmuştur.

ARAÇ

Öğrencilerin depresyon seviyelerinin tespiti Zung'un depresyon değerlendirme ölçeği, SDS (Şelf Rattıng Depression Scale) ile yapılmıştır. Sözü

* Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

edilen ölçeğin çeviri işlemleri tamamlandıktan sonra uygulanmıştır.

Öğrencilerin ders çalışma motivasyonu ve çalışmaya yönelim ölçümü ise Brown ve Holtzman'ın geliştirdikleri (1956, 1967, 1977) Ders Çalışma Tutum ve Alışkanlıkları ölçeği ile yapılmıştır. Sözü edilen ölçek Amerika'da gerek orta öğrenimde gerekse üniversitede kullanılan bir ölçektir. Geçerlilik çalışmaları yapılan Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumları ölçeğinin akademik başarı ile orantılı anlamlı sonuçlar verdiği tespit edilmiştir (**Kalfazade 1986**).

Anketin Türk toplumuna adaptasyonu çalışmalarının ilki Boğaziçi, ikincisi Marmara üniversitesinde yapılmıştır. İlk çalışmada ölçeğin yordama geçerliliğinin olmadığı görüşü savunulmakla beraber, ikincisinde modifiye edilmiş haliyle güvenilir bir ölçme aracı olduğu vurgulanmıştır (**Kalfazade 1986, Wild 1979**). Çalışma Alışkanlıklarını oluşturan maddeler çalışma metodu, görev anlayışı ve zamanı değerlendirmedir. Diğer boyutlar ise şunlardır: çalışmayı etkileyebilecek kişisel özellikler, eğitim anlayışı ve öğretmene karşı tutum.

YÖNTEM

Araştırmaya alınan kişiler Marmara Üniversitesinin iki farklı fakültesinde okuyan öğrencilerden oluşmuştur. Her iki fakülteden toplam 100 birinci ve ikinci sınıf öğrencisine iki ölçek peş peşe uygulanmıştır.

(**TABLO -1: Cinsiyet ve Yaş Dağılımı**)

Cinsiyet	Eğitim F. n	Diş H.F n	Yaş Ortalama
Kız	42	32	19.47
Erkek	9	17	19.96
Toplam	74	26	19.90

Çalışmaya, gönüllü olmayan ve yabancı uyruklu olan öğrenciler alınmamıştır. Öğrencilere çalışına hakkında genel bilgi verildikten sonra cevaplarında samimî ve kendilerini değerlendirirken düşünerek cevap vermeleri istenmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Bulguların değerlendirmesine öğrencilerin depresyon ölçeğinden aldıkları puanların sınıflandırılmasıyla başlanmıştır. Depresyon düzeyi öğrencilerin % 75'inde normal sınırlar içinde bulunmuştur. % 21'inde hafif düzeyde depresyon, sadece % 4'ünde bu ölçeğe göre belirgin düzeyde psikopatoloji tespit edilmiştir.

(TABLO - II: Genel Depresyon Değerlerinin Dağılımı).

Cinsiyet	SDS	Eğitim F.	Diş H.F.
Kız	44.93	44.64	46.59
Erkek	41.73	41.18	42.55
Genel Ortalama	44.50	44.02	45.19

Depresyon ölçeği değerlendirilip yorumlandıktan sonra SDS puanı 50 ve altını teşkil eden grupla, hafif ve belirgin derecede depresyon puanı olan, 50'nin üstünde SDS puanı alan grup "Ders Çalışma Tutum ve Alışkanlıkları" anketinden aldıkları puanları itibariyle her faktör için "z" değeri hesaplanarak karşılaştırılmıştır.

TABLO -III: Depresyon yorumu sıfır olanlarla hafif ve belirgin derecede olan grubun çalışmaya yönelim faktörleri itibariyle karşılaştırılmaları.

Kız Erkek	SDS "0"	SDS "1,2"	Z	P
Çalışma Metodu	20.04	18.64	1.45	0.153
Görev Anlayışı	19.17	15.16	4.13	0.001
Çalışmayı Etkileyen Kişisel Ö.	85.66	74.88	4.42	0.001
Eğitim Anlayışı	25.54	22.20	2.81	0.006
Zamanı Değerlend.	81.44	76.00	3.05	0.004
Öğretmene Karşı Tutm.	88.48	82.32	2.90	0.006
SDS	40.69	55.92	13.70	0.001

İki farklı seviyede depresyon derecesini temsil eden gruplar "Ders Çalışma Tutum ve Alışkanlıkları" anketinden aldıkları puanları itibariyle pek çok faktörde anlamlı farklılık bulunmuştur. Görev anlayışında $p > 0.001$, eğitim

anlayışında $p<0.006$, zamanı değerlendirmede $p<0.004$ ve öğretmene karşı tutumda $p<0.006$ 'dır.

Bu verilerin ışığında depresyonun hafif düzeyinin bile öğrencinin çalışmaya yönelimini etkileyen bir faktör olduğu tespit edilmiştir. Sıfır hipotezi de yıkılmıştır. Bu değerlendirme Grabow ve Burkhardt'm çalışmasında depresyonun sosyal becerilerde bir azalma imâ eder şeklindeki bulgularıyla tutarlılık göstermektedir (**Grabow, Burkhardt 1986**). Depresyonun başarı ve başarısızlık karşısındaki tutumları da etkileyen bir faktör olduğunu iddia edenler de vardır ve depresyonlu kişilerde başarısızlığın benlik değerini olumsuz yönde etkilediği bildirilmiştir (**Pyszczynski, Greenberg 1985**).

Çalışmanın ikinci aşamasında cinsiyet farkı irdelenmiştir. Depresyon puanı ortalaması kızlarda daha yüksek çıkmıştır. Bu sonuç yapılan diğer araştırmalarla tutarlılık göstermektedir (**Stein, Griffin 1983**).

Kızlarda bağımlılık eğilimiyle birlikte depresyon puanlarının da erkeklere nazaran yüksek olduğu Stein ve Sanfilipo'nun çalışmalarında da görülmüştür (**O'Neil, Lancee, Freeman 1984**). Ayrıca yardım arayıcı davranış ve depresyonun kızlarda daha ön planda olduğu da vurgulanmaktadır (**Siegel, Griffin 1983**).

Sınıf ortamında da kız öğrenciler sınıfta öğrenme, çalışma alışkanlıkları ve tutumları, arkadaş ilişkileri gibi faktörler göz önüne alındığında anlamlı seviyede yüksek puan ve basan notu alan kesimdir (**Gadzella, Fournet 1976**).

Bu çalışmada da kız öğrenciler anketin bazı boyutlarında erkeklere nazaran daha yüksek ve anlamlı puanlar almışlardır.

(TABLO - IV: Cinsiyet farkının tüm faktörlerde irdelenmesi).

	Çalışma Metodu	Görev Anlay.	Çalışma Etk.K.Ö.	Eğitim Anlayş.	Zamanı Değeri.	Öğretme K.Tutum	SDS
Genel Ortalama	19.69	18.17	82.92	24.71	80.08	86.94	44.50
SD	3.68	4.65	13.24	7.93	8.03	8.76	8.46
Kız Ortalama	19.77	19.01	85.15	24.19	81.28	86.85	45.47
SD	3.98	4.22	10.07	3.79	7.57	9.10	8.69
Erkek Ortalama	19.46	15.77	76.58	26.19	76.65	87.19	41.73
SD	2.73	5.04	18.49	14.28	8.45	7.86	7.18
Z	0.44	2.94	2.25	0.71	2.47	0.18	2.16
P	0.664	0.006	0.032	0.486	0.018	0.856	0.036

Görev anlayışı faktörü $p < 0.006$ seviyesinde anlamlı bulunmuştur. Ayrıca çalışmayı etkileyebilecek kişisel özellikler ve zamanı değerlendirme de cinsiyet farkı itibarıyla anlamlı çıkan faktörlerdir. Diğer faktörlerde anlamlılık bulunmamıştır.

İki farklı fakültenin öğrencileri arasında çalışmaya yönelim faktörleri itibarıyla Chi Kare değerlendirmesiyle yapılan hesaplamada anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Ders Çalışma Tutum ve Alışkanlıkları" ölçeği faktörlerinin kendi aralarında yapılan korelasyon hesaplamasında en yüksek ilişki zamanı değerlendirme ile görev anlayışı arasında bulunurken, ikinci derecedeki ilişki zamanı değerlendirme ile çalışmayı etkileyebilecek kişisel özellikler arasında olduğu görülmüştür.

(TABLO - V : Anket faktörlerinin kendi aralarındaki korelasyon değerleri).

	Görev Anlaşısı	Zamanı Değerlendirme
Çalışmayı Etkileyecek Kişisel Özl.	r = 0.46	r = 0.47
Öğretmene K.Tutum	r = 0.30	r m 0.38
Görev Anlayışı	-	r = 0.64

Üçüncü ve en yüksek ilişki ise görev anlayışı faktörü ile çalışmayı etkileyebilecek kişisel özellikler arasında tespit edilmiştir. Ölçeğin faktörleri arasında sözü edilebilecek diğer ilişkiler ise zamanı değerlendirme ile öğretmene karşı tutum arasında orta derecede bir ilişki tespit edilmiştir.

Bu çalışmada hesaplanan korelasyon değerleri daha önce ülkemizde yapılan çalışmalardan biraz daha düşük çıkmıştır (**Kalfazade 1986**). Söz konusu farkın da bu araştırma planının sadece ölçeğin geçerliliğini sınamak amacıyla planlanmış bir çalışma olmamasından kaynaklanabileceğini düşündürmektedir.

SUMMARY

This study is established on M.Ü. students from the first and second class of two different faculties. Depression level is examined in terms of effecting study motivation. it is noted that depression level is a significant factor in effecting Study Attitudes and Habits, except the study method.

KAYNAKLAR:

Anderson CA, Harowitz İM (1983) Attributional Style of Lonely and Depressed people. *Journal of Personality and Social Psychoiogy* Jul 1983, 45 (1), 127-36.

Hsu LR, Hailey BJ, Range LM (1987) Cultural and Emotional Components of Loneliness and Depression. *Journal of Psychoiogy*. Jan 1987,121(1)61-70.

Gadzella BM, Fournet GP (1976) Sex Differences in Self-perceptions as students of Excellence and Academic Performance, *Percept Mot Skills* Dec 43, 1092-4

Grabow R.W, Burkhart BR (1986) Social Skill and Depression :A test of Cognitive and Behavioral Hypothese. *Journal of Clinical Psychoiogy*. Jan 1986, 42 (1) 21-7

Kalfazade N (1986) Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıkları ve Tutumları ile Ebeveynlerinin Eğitim Seviyesi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. M.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi.

Kaskanı Jh, Priesmeyer M (1983) Differences in Depressive Symptoms and Depression Among College Students. *American Journal of Psychiatry* Augt 140 (8) 1081-2.

Metalsky GI et al (1982) Attributional Styles and Life Events in the Classroom: Vulnerability and invulnerability to Depressive mood reacti-ons. *Journal of Personality and Social Psychoiogy*. Sep 43 (3) 612-7

Miller Jp (1975) Suicide and Adolescence. *Adolescence* Vol X, N.37 Spring 75-79.

O'Neil Mk, Lancee WJ, Freeman SJ (1984) Help Seeking Behaviors of Depressed Students. *Social Sciences Medline* 18 (6) 511-4.

O'Neil Mk, Lancee WJ, Freeman SJ (1986) Psychological Factors and Depressive Symptoms. *Journal of Nervous Mental Disorders* Jan 174 (1), 15-23.

Özbek A ve ark. (1973) Ankara Tıp Fakültesi Öğrencileri Üzerine bir İnceleme. IX. Millî Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Bildirileri, 24-29 Eylül, İstanbul 83-91.

Pyszczynski T, Greenberg J (1985).: Depression and Preference for Self-focusing Stimuli after success and failure. *Journal of Personality and Social Psychoiogy*, October 45 (4), 1966-75.

Siegel LJ, Griffin NJ (1983).: Adolescents Concepts of Depression among their Peers. *Adolescence* 18 (72), 965-73.

Stein N.,Sanfilipo M. (1985) Depression and the Wish to be hold. *Journal of Clinical Psychoiogy*, 41 (1), 3-9.

Wild, Ute (1979) The Relationship of study habits and attitudes to Academic Achievement for a sample of Turkish High School Students. Ba-sılmamış Y.Lisans tezi, B.Ü.Eğitim Bölümü.